

นายสุขโต

วิมล คำศรี

๑. เนื้อเรื่อง

ครั้งหนึ่งนานมาแล้วมีเรื่องเล่าว่า มีชายอยู่ชายหนึ่งชื่อ นายสุขโต นายสุขโตก็ได้ไหว้กันกับลูกสาวของเศรษฐี และเมื่อไหว้กันแล้วก็ได้อยู่กับกันที่บ้านของเศรษฐีพ่อตานั่นเอง

นายสุขโตก็คิดจะลงใจพ่อตาแม่ยายของตนว่าจะรักตนเหมือนลูกในได้เหมือนที่เคยพูดๆ กับตนหรือไม่ เขาจึงเริ่มลงใจด้วยการไม่ยอมทำการทำงานอะไรเลย คือ กินแต่นั่งๆ นอนๆ ไปวันหนึ่งๆ เท่านั้น จนกระทั่งเศรษฐีผู้พ่อตาเห็นว่าลูกเขยคนนี้ ทำที่จะรักษาสมบัติของตนไม่ได้เสียแล้ว จึงได้คิดหาอุบายที่จะกำจัดลูกเขยผู้นี้เสีย

อยู่มาวันหนึ่ง เศรษฐีได้ชวนลูกเขยไปเที่ยวเกาะๆ
หนึ่ง ซึ่งอยู่ห่างไกลจากเส้นทางเดินเรือมาก แต่ว่าเป็น
เกาะที่มีธรรมชาติสวยงามยิ่ง เขาได้นำเอาข้าทาสบริวาร
ไปด้วยหลายคน และก็ได้นำเอาเสบียงกรังไปด้วย โดย
ให้เมียตนและลูกสาวอยู่เฝ้าบ้าน การไปเที่ยวกันในครั้งนี้
เศรษฐีก็ได้แอบบอกกล่าวให้พวกที่ไปรู้ว่า ตนจะนำ
นายสุโขตผู้เป็นลูกเขยที่ไม่เอางานเอาการคนนี้ไปทิ้ง
เกาะเสียให้รู้แล้วรู้รอดไปเสียที โดยได้วางแผนเอาไว้ว่า
เมื่อไปถึงเกาะนั้นแล้ว ก็จะปล่อยให้ต่างคนต่างพากัน
ไปเที่ยวชมธรรมชาติกันตามความสมัครใจ แต่ก็ขออย่า
ไปให้ไกลเรือนัก แล้วแกก็จะยิงปืนครั้งแรกขึ้น ๑ นัด
เพื่อเป็นสัญญาณให้ข้าทาสบริวารที่มาทุกคนเตรียมตัว
มาที่เรือ เมื่อมาถึงพร้อมกันแล้ว แกก็จะยิงปืนขึ้นเป็น
ครั้งที่สองอีก ๑ นัด อันเป็นสัญญาณบอกให้ทราบว่า
ให้ทุกคนลงเรือแล้วรีบออกเรือหนีไปจากเกาะนั้นทันที

เมื่อเศรษฐี ลูกเขย พร้อมด้วยข้าทาสบริวาร
ได้เดินทางไปถึงเกาะดังกล่าวแล้ว ต่างก็แยกย้ายกันไป
ชมธรรมชาติ เพราะว่าเกาะนั้นมีไม้ดอกไม้ผลขึ้นอยู่
มากมายหลายชนิด บรรยากาศก็น่ารื่นรมย์มากจึงทำให้
นายสุโขตเพลิดเพลินอยู่กับธรรมชาติ ป่าเขาลำเนาไม้
ยิ่งนัก เขาจึงได้เที่ยวชมไกลออกไปๆ กับพวกที่มา
มากขึ้นทุกที จนกระทั่งเศรษฐีพอดูเห็นว่าเข้าแผนของ
ตนแล้ว จึงได้ยิงปืนขึ้นนัดหนึ่ง พวกข้าทาสบริวาร
ของตนที่มานั้น เมื่อได้ยินเสียงปืนต่างก็เร่งรีบกันมาที่
เรือทันที และเมื่อเขาเห็นคนของเขาพร้อมหน้า
พร้อมตากันแล้ว ก็ได้ยิงปืนขึ้นอีกนัดหนึ่ง คนเหล่านั้นจึง
ได้พากันลงเรือ แล้วรีบออกเรือไปจากเกาะนั้น โดยทิ้ง
นายสุโขต ผู้ลูกเขยของเศรษฐีไว้แต่เพียงผู้เดียว

นายสุโขต เมื่อรู้ตัวว่าพอลาหลอกเอามาทิ้งเกาะ
เช่นนั้นก็ให้เสียใจมาก แต่ก็ตั้งใจที่จะไปจากเกาะนั้นได้

เขาจึงเดินทอดอวลไปตามเรื่องตามราว และเนื่องด้วยบุญบารมีของเขาที่ยังมีอยู่ จึงทำให้นายสุขโตผู้นั้นได้พบต้นไม้ประหลาดเข้าต้นหนึ่ง อันว่าต้นไม้ต้นนี้มีกิ่งอยู่เพียง ๓ กิ่งเท่านั้น แต่ว่าในแต่ละกิ่งมีผลดกเท่าๆกัน และผลของแต่ละกิ่งจะมีสีส้มผิวดมแดงแตกต่างกันไปอีกคือ กิ่งหนึ่งมีผลสีแดงจัด กิ่งหนึ่งมีผลสีขาว และอีกกิ่งมีผลสีเขียว ที่ไม้ต้นนั้นก็ไม่มีฝูงนกลงจับกินลูกไม้คลาคล่ำแข่งแซ่กันทั้งต้น

นายสุขโตได้พบกับความแปลกประหลาดของต้นไม้ที่เข้าอีก คือ เขาได้เห็นนกที่กินลูกไม้สีแดงจัดแล้วก็จะกลับกลายเป็นมนุษย์ไปในทันที แต่พอกลับมากินผลสีเขียวร่างกายก็จะกลายเป็นลิงไป และเมื่อกินผลสีขาวร่างกายก็จะกลายเป็นนกดังเดิม เขาจึงได้จดจำพฤติกรรมของนกที่กินผลไม้ที่เข้าไว้อย่างแม่นยำ แล้วจึงได้เก็บเอาไม้ต้นมาทั้ง ๓ ชนิด ชนิดละลูก ครั้งแรกเขาได้กินผลสีขาวเข้าไปก่อน ร่างกายของเขาได้กลายเป็นนก เขาจึงได้บินกลับมามากมายได้อย่างสะดวกสบาย ก่อนที่เศรษฐีผู้พ่อดาจะกลับมาเสียอีกเข้าไป เมื่อเขาได้แอบอยู่ในห้องแล้ว เขาก็กินผลไม้สีแดงเข้าไป ร่างกายของเขาได้กลายเป็นมนุษย์เช่นดังเดิม

เมื่อเศรษฐีผู้พ่อดากลับมาถึงบ้าน เมียเศรษฐีผู้เป็นแม่ยายของนายสุขโต ซึ่งก็ได้รู้ๆ กันกับตัวในเรื่องที่คิดกำจัดลูกเขย จึงได้ถามตัวว่า ได้จัดการลอบทั้งลูกเขยสำเร็จหรือไม่ เศรษฐีก็ตอบว่าสำเร็จ แม่ยายนายสุขโตเมื่อทราบดังนั้นก็ดีใจจนถึงกับพูดออกมาว่า "สมน้ำหน้ามันแล้ว สำหรับคนชู้เกี้ยวเช่นนี้"

นายสุขโตเมื่อได้ยินดังนั้นก็ออกจากห้องมาปรากฏตัวให้พ่อดาแม่ยายของตนเห็นทันที ฝ่ายพ่อดาแม่ยาย ต่างก็ตกตะลึงพรึงเพริดไปตามๆ กันแล้ว เศรษฐีผู้พ่อดาก็ได้ถามขึ้นว่า "เจ้ากลับมาบ้านได้อย่างไรกันนี้.."

นายสุขโตจึงได้เล่าเรื่องราวที่ตนประสบมาให้พ่อดาแม่ยายฟังว่าตนได้กินผลไม้ดังกล่าวแล้ว จึงได้กลายเป็นนกแล้วก็ได้บินกลับมาบ้าน เศรษฐีพ่อดาของเขาเมื่อทราบความเช่นนั้น ก็อยากจะกินผลไม้ที่นั้น

บ้าง เพราะอยากจะบินได้เหมือนนกจึงได้รบร้าวขอผลไม้ที่นั้นจากลูกเขยของตน แต่เนื่องจากผลไม้ที่นายสุขโต เอาติดตัวมาเหลืออยู่ก็เพียงผลเดียว เขาจึงได้มอบให้พ่อดาของเขาไป เมื่อเศรษฐีผู้นั้นได้ผลไม้พิเศษจากลูกเขยแล้ว ก็จัดการกินเข้าไปทันที ร่างกายของเศรษฐีจึงได้กลายเป็นลิงป่าไปในทันทีทันใดเช่นกัน

ฝ่ายแม่ยายเมื่อประสบเข้ากับเหตุการณ์เช่นนั้น ก็รู้สึกเสียใจ และได้้อ้อนวอนให้ลูกเขยของตนช่วยให้ตัวกลับคืนร่างกายมาเป็นมนุษย์เช่นเดิม แต่นายสุขโตก็ปฏิเสธโดยบอกว่า เขาไม่สามารถช่วยอะไรได้แล้ว เพราะว่าผลไม้สีแดงที่กินแล้ว ร่างกายเปลี่ยนแปลงมาเป็นมนุษย์นั้นก็หมดเสียแล้ว จึงเป็นอันว่าเศรษฐีผู้นั้นก็ได้กลายเป็นร่างกายเป็นลิงป่าอยู่เช่นนั้นต่อมา

นิทานเรื่องนี้สอนให้รู้ว่า ผู้ใดให้ทุกข์แก่ท่าน ทุกข์นั้นก็จะถึงตัว ดังเช่นเศรษฐีในเรื่องนี้ เป็นต้น

๒. การศึกษาวิเคราะห์

๒.๑ ประเภทของนิทาน

อาจารย์วิเชียร ณ นคร ผู้ศึกษานิทานพื้นบ้าน จังหวัดนครศรีธรรมราช จัดนิทานเรื่อง "นายสุขโต" เป็น "นิทานคติ"

หลักวิชาคติชนวิทยา และวรรณกรรมท้องถิ่น ได้ให้ความรู้ ความเข้าใจเรื่อง "นิทานคติ" ไว้ดังนี้

นิทานคติ (Fable Tales) หมายถึง นิทานที่มุ่งเน้นคำสอนใจหรือสุภาษิตเป็นหลัก โดยมีตัวละคร ทั้งที่เป็นมนุษย์บ้าง สัตว์บ้าง หรือเทพบ้าง เป็นผู้ดำเนินเรื่อง เนื้อหา สอดแทรกข้อสอนใจผู้ฟัง ตลอดจนให้แนวทางในการดำรงชีวิตที่ถูกทำนองคลองธรรม โดยวิธีบอกตรงๆ ก็มี และบอกเป็นอุทาหรณ์ก็มี ด้วยเหตุนี้ จึงมีผู้เรียกนิทานนี้ว่า นิทานคติธรรมบ้าง นิทานสุภาษิตบ้าง และนิทานอุทาหรณ์บ้าง

นิทานคติมีแก่นเรื่องอยู่ที่การสมมติว่า เป็นเรื่องจริงที่เกิดขึ้นในอดีต ผู้เล่ายกมาเป็นตัวอย่างให้เห็นว่า เรื่องที่จะเกิดขึ้นในปัจจุบัน อาจจะเป็นเช่นเดียวกับเรื่องสมมติที่เกิดขึ้นแล้วในอดีตก็ได้ กล่าวอีกนัยหนึ่งก็ว่า นิทานคติ ก็คือนิทานที่มีวัตถุประสงค์การเล่าเพื่อเป็นข้อเปรียบเทียบเหมือนบทอุปมา โดยมีคติอยู่ในบทนำหรือบทสรุปหรือคำพูดของตัวละครในนิทานนั้น

ตัวละครในนิทานคติ ถ้าหากเป็นสัตว์ก็มีข้อนำสังเกตว่ามักเป็นสัตว์ที่พูดภาษามนุษย์ได้ ดังเช่น ในนิทานอีสป เป็นต้น การใช้ตัวละครที่เป็นสัตว์น่าจะเป็นวิธีการสอนด้วยอุทาหรณ์ที่ผู้เล่าไม่ต้องพะวงพะวงเรื่อง การกระทบกระทั่งผู้ใดอย่างแท้จริง

นิทานคตินับเป็นนิทานที่มีปริมาณมาก เพราะมีปรากฏอยู่ทุกชาติทุกภาษา และการแพร่กระจายข้ามทวีปก็มีอัตราสูง ดังจะเห็นได้จากการที่นิทานปัญญาตันตระของอินเดียได้แพร่กระจายไปยังยุโรป และนิทาน

อีสปของยุโรปก็แพร่กระจายมายังตะวันออกแทบทุกชาติ ตั้งแต่โบราณกาลสืบมา ทั้งที่ในยุคนั้นการคมนาคมและสื่อสารไม่สะดวกรวดเร็วเหมือนปัจจุบัน

คุณค่าของนิทานคติอยู่ที่การสอนคุณธรรม สำหรับดำรงชีวิต และการสอนจริยธรรมสำหรับเป็นแนวปฏิบัติกาย วาจาและใจ เพื่อให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข คุณค่าเหล่านี้เป็นผลผลิตของสังคมดั้งเดิม ที่มองเห็นความสำคัญทางจิตใจมากกว่าทางวัตถุ แม้เวลาจะล่วงเลยไปนาน และความจริงทางวัตถุก็ขยายตัวอย่างรวดเร็ว แต่ดูเหมือนว่าคุณธรรมในนิทานเหล่านี้ ยังมีประโยชน์และทำทนายต่อการตรวจสอบเสมอมา

นิทานคติของตะวันตกได้แก่ นิทานอีสป ของตะวันออกได้แก่ นิทานอิหร่านราชธรรม นิทานปัญญาตันตระ และนิทานहिโตปเทศ ส่วนของไทยได้แก่ นิทานชาดก เป็นต้น^๑

นิทานเรื่อง "นายสุขโต" มุ่งสอนคุณธรรม ย้ำเน้นว่า "การให้ทุกข์แก่ผู้อื่นทุกข์นั้นจะกลับมาสู่ตนเอง" เป็นหลักใหญ่โดยมีตัวละครเป็นสื่อสำคัญในการดำเนินเรื่อง

ตัวละคร ในนิทานเรื่องนี้มีทั้งมนุษย์ สัตว์ และพืช มนุษย์ได้แก่ นายสุขโต เศรษฐีผู้เป็นพ่อตา แม่ยาย ข้าทาสบริวารสัตว์ ได้แก่ นก ลิง พืชได้แก่ ต้นไม้วิเศษ มีผล ๓ สี คือ แดง ขาวและเขียว

คติจากเรื่องนี้ปรากฏอยู่ตอนสรุปเรื่อง คือ เศรษฐีกลายเป็นลิงเพราะกินผลไม้วิเศษสีเขียวเข้าไป ทั้งๆ ที่เศรษฐีอยากกินได้เหมือนนก เหมือนอย่างลูกเขย การณ์กลับเป็นเช่นนี้ เพราะผลกรรมที่เศรษฐีวางแผน "ปล่อยเกาะ" ลูกเขยนั่นเอง

ผู้เล่าจึงสรุปในตอนจบเรื่องว่า "นิทานเรื่องนี้สอนให้รู้ว่าผู้ใดให้ทุกข์แก่ท่าน ทุกข์นั้นจะถึงตัว" ดังเช่น เศรษฐีในเรื่องนี้ เป็นต้น

ผู้เล่า : นางแดง ชูวงศ์

๑ หมู่ที่ ๕ ตำบลปากแพรก อำเภอปากแพ่ง

^๑ วิเชียร ณ นคร การศึกษานิทานพื้นบ้านในจังหวัด

นครศรีธรรมราช หน้า ๔๕-๔๖

๒.๒ คุณค่าของนิทาน

อาจารย์วิเชียร ณ นคร ผู้ศึกษานิทานพื้นบ้าน จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้สรุปไว้ว่า นิทานพื้นบ้าน แต่ละท้องถิ่นแม้จะมีโครงเรื่อง แก่นเรื่องตัวละคร และฉากแตกต่างกันตามความคิดอ่าน หรือภูมิปัญญาของแต่ละท้องถิ่นก็จริง แต่ก็มีลักษณะร่วมกันอยู่หลายประการ โดยเฉพาะคือเรื่องคุณค่าของนิทาน ซึ่งสรุปได้ ๕ ประการคือ^๑

คุณค่าทางการสำเร็จอารมณ์ คุณค่าทางสังคมสัมพันธ์ คุณค่าทางปัญญาคุณค่าทางสังคมประกฤต และคุณค่าทางการศึกษาวัฒนธรรม

ในฐานะที่ "นายสุโขโต" เป็นนิทานพื้นบ้านเรื่องหนึ่ง จึงย่อมมีคุณค่าโดยส่วนรวมดังกล่าวแล้ว

อย่างไรก็ตาม นิทานเรื่อง "นายสุโขโต" ได้บันทึกและถ่ายทอดวิธีชีวิต และสะท้อนภาพสังคมไทยไว้ส่วนหนึ่ง ในที่นี้ขอนำมาพิจารณาบางลักษณะ โดยสังเขป ดังเช่น

๒.๒.๑ จาริตประเพณี

เป็นส่วนหนึ่งของปทัสถานหรือบรรทัดฐานของสังคม ซึ่งมีบทบาทสำคัญต่อการควบคุมสัมพันธภาพของบุคคลในสังคม ช่วยทำหน้าที่ควบคุมพฤติกรรมกรรมของบุคคล ให้เป็นไปตามที่สังคมปรารถนา

นิทานเรื่อง นายสุโขโต สะท้อนจาริตการลงโทษหรือกำจัดผู้ประพฤติตนไม่สอดคล้อง หรือสมประสงค์ของผู้เลี้ยงดู ด้วยวิธีหลอกไปทิ้งเสียที่เกาะกลางทะเล เนื่องจากนายสุโขโต ผู้เป็นลูกเขยเศรษฐีเกียจคร้านการงาน ไม่ยอมช่วยเหลือเกื้อกูลผู้ใดในบ้านเอาแต่กิน นิ่ง นอน ไปแต่ละวัน จึงถูกเศรษฐีผู้เป็นพ่อตาวางแผนพาไปปล่อยเกาะไว้ เพื่อเป็นการกำจัดคนเกียจคร้านอย่างละมุนละม่อม ซึ่งก็สามารถกระทำได้สำเร็จจริง

^๑ วิเชียร ณ นคร การศึกษานิทานพื้นบ้านในจังหวัดนครศรีธรรมราช หน้า ๓๐-๓๑.

๒.๒.๒ คุณธรรม

คุณธรรมหมายถึง ความเชื่อของบุคคลส่วนใหญ่ที่เชื่อว่า เป็นสิ่งที่ดีงาม ซึ่งเป็นความปรารถนาที่ส่งผลให้เกิดการกระทำที่เป็นประโยชน์ และเป็นความดีที่แท้จริงต่อสังคม อันได้แก่ การรักษาศีล และการประพฤติตน ตามหัวข้อธรรม

หลักความไม่เบียดเบียนเป็นคุณธรรมสำคัญประการหนึ่งพุทธศาสนา แสดงวิธีจัดการเบียดเบียนกัน ด้วยการเอาใจเขามาใส่ใจเรา ในเมื่อตัวเราไม่ปรารถนา ความทุกข์อันใด ผู้อื่นก็มีความรู้สึกเหมือนเราฉันนั้น จึงไม่ควรเบียดเบียนและผูกพยาบาทของเวรซึ่งกันและกัน

นิทานเรื่อง นายสุโขโต ได้เสนอแนะคุณธรรม เรื่องให้ละเว้นการเบียดเบียนผู้อื่น โดยกล่าวถึงเศรษฐีผู้มั่งมีคนหนึ่ง ซึ่งรังเกียจลูกเขย (นายสุโขโต) จึงหาทางกลั่นแกล้ง โดยพาไปปล่อยไว้ที่เกาะแห่งหนึ่ง แต่กาลกลับปรากฏว่า นายสุโขโต รอดชีวิตกลับมา และกรรมที่เบียดเบียนผู้อื่น บันดาลให้เศรษฐีผู้วางแผนกลั่นแกล้งนายสุโขโต ต้องกลายเป็นลิงป่าตลอดชีวิต

หลักกรรม เป็นคุณธรรมที่สำคัญ อีกประการหนึ่ง คิดทางพุทธศาสนาเชื่อว่า กรรมคือการกระทำที่ส่งผลมาปัจจุบัน หรือสิ่งที่ส่งผลต่อไปในอนาคต หลักกรรมจึงเป็นคุณธรรมที่ส่งเสริมให้บุคคลเว้นจากความชั่ว หันมากระทำความดี รู้จักควบคุมความประพฤติของตน เพราะการกระทำของตน คือการกระทำที่ส่งผลต่อตนโดยตรง

ผู้ประกอบกรรมดีย่อมได้วิบากดี ผู้ประกอบกรรมชั่ว ก็ย่อมได้วิบากชั่ว ไม่มีผู้ใดหนีพ้นด้วยเหตุนี้พุทธศาสนาจึงสอนให้ทำกรรมดีเว้นกรรมชั่ว และทำใจให้บริสุทธิ์^๒

^๒ วิเชียร ณ นคร การศึกษานิทานพื้นบ้านในจังหวัดนครศรีธรรมราช หน้า ๑๖๖-๑๖๗

นิทานเรื่อง นายสุโข ได้ย้ำเน้นให้เห็น
วิบากกรรม ของคนสองคนเป็นอย่างน้อย คือ นายสุโข
รอดพ้นจากการถูกลอยเกาะ เพราะเคยทำกรรมดีไว้
ส่วนเศรษฐีต้องกลับกลายเป็นลิงตลอดชีวิต ก็เพราะ
ทำกรรมชั่วไว้ กรรมชั่วนั้นตามสนองอย่างทันตาเห็น

๒.๒.๓ ความเชื่อเรื่องสิ่งเหนือธรรมชาติ

ความเชื่อเรื่องสิ่งเหนือธรรมชาติมี
อิทธิพลต่อพฤติกรรม และวิถีชีวิตมนุษย์

นิทานเรื่อง นายสุโข ได้สะท้อนให้เห็น
ความเชื่อเรื่องสิ่งเหนือธรรมชาติ อย่างเด่นชัด คือนิทาน
เรื่องนี้ได้กล่าวถึงต้นไม้ประหลาดต้นหนึ่ง มีกิ่งเพียง
สามกิ่ง แต่ละกิ่งมีผลดกเท่าๆ กัน แต่มีสีแตกต่างกัน
กิ่งหนึ่งผลสีแดงจัด กิ่งหนึ่งมีผลสีขาว และอีกกิ่งหนึ่งมี
ผลสีเขียว มีนกจำนวนมากมามากินผลไม้นี้

สิ่งแปลกประหลาดมากไปกว่านั้น คือ
เมื่อนกกินผลไม้สีแดงจะกลายร่างเป็นมนุษย์ กินผลไม้
สีเขียวจะกลายเป็นร่างลิง และกินไม้สีขาวจะกลายเป็น
นกดังเดิม

นายสุโข กินผลไม้สีขาวกลับกลายเป็น
นกบินจากเกาะข้ามน้ำข้ามทะเลได้คล่องแคล่วกลับสู่บ้าน
เศรษฐีได้ และกินผลไม้สีแดงกลายร่างเป็นมนุษย์ได้
สำเร็จ ในขณะที่เศรษฐีกินผลไม้สีเขียวก็กลับกลายร่าง
เป็นลิงป่า

สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นความเชื่อเรื่องเหนือ
ธรรมชาติทั้งสิ้น

ภาพชีวิตและลักษณะทางสังคมดังกล่าว
นี้ คือ คุณค่าส่วนหนึ่งที่ผู้อ่าน ผู้ศึกษาได้รับจากนิทาน
เรื่อง นายสุโข

๒.๓ สัมพันธภาพระหว่างชุมชนและสังคม นครศรีธรรมราช และสังคมไทยโดย ส่วนรวม

นิทานเรื่องนายสุโข มีความผูกพันอยู่กับชุมชน
และสังคมนครศรีธรรมราช และสังคมไทยโดยส่วนรวม
หลายลักษณะ ดังเช่น

๒.๓.๑ อนุภาคของนิทานเรื่องการลงโทษผู้ผิด จารีต

การลงโทษผู้ประพฤติผิดจารีตด้วยวิธี
การขจัดให้พ้นจากถิ่นที่อยู่เดิม ปรากฏในวรรณกรรม
หลายเรื่อง เช่น

ก) ท้าวแสนปม ถูกพระราชขัณฑ์ไล่ออกจากเมือง
ไตรตรึงษ์พร้อมพระราชธิดาและบุตร เพราะท้าวแสนปม
มีรูปร่างอัปลักษณ์ ไม่คู่ควรกับพระราชธิดา

ข) พระราชธิดาพญาศรีธรรมโศก ถูกพระราช
บิดาขับไล่ออกจากเมืองนครศรีธรรมราช เพราะ
หลังจากเสวยแตงโมแล้วพระราชธิดาทรงคร่ำครวญ โดยไม่
ได้มีเพศสัมพันธ์กับชายใด

ค) ไข่มุกชิววู ถูกพระราชขัณฑ์ไล่ออกจากเมือง
พร้อมด้วยพระราชธิดาและบุตร เพราะไข่มุกชิววูมีรูปร่าง
อัปลักษณ์ไม่คู่ควรกับพระราชธิดา

ฯลฯ

๒.๓.๒ คุณธรรม

คุณธรรมเรื่องการไม่เบียดเบียนผู้อื่นและ
หลักแห่งกรรม

ปรากฏอยู่โดยทั่วไป ในวรรณกรรมไทย
แทบทุกเรื่องทั้งที่เป็นวรรณคดีมรดก และวรรณกรรม
ท้องถิ่น ดังเช่น

ถึงกรรมจักอยู่ได้ อันใด ที่เอย

กรรมบ่มีมีใคร ฆ่าช้า

กุศลส่งสนองไป ถึงพี่ สุหนา

ตามแต่บาปบุญแล้ว ก่อเกื้อรักษา

(ลิลิตพระลอ)

มีกรรมเหอ

สองราเรามีกรรม

บาปกึ่งบาปปลาไม่เคยทำ

เป็นกรรมที่แล้วอิทำหรือ

ขัดอื่นขัดไกลที่ขัดได้

ขัดเจ้าขัดนายขัดได้หรือ

เป็นกรรมที่แล้วอิทำหรือ

เพราะมือที่ลงหมึก

(เพลงร้องเรือเมืองนครศรีธรรมราช)

ขึ้นไหนเดเหอ

ขึ้นเอาลูกกา

ใส่พกลงมา

ไม่ให้พ่อแม่ กาทเห็น

บาบิโลนถูก ตกรกทั้งเป็น
ไม่ให้พ่อแม่กาเห็น บาบิโลนถูกจอก
ฯลฯ

๒.๓.๓ ความเชื่อต่อสิ่งเหนือธรรมชาติ

ในสังคมเกษตรโดยทั่วไป เราจะพบว่า ชุมชนและสังคมส่วนใหญ่มีความผูกพันอยู่กับความเชื่อ ต่อสิ่งเหนือธรรมชาติ มีหลักฐานปรากฏชัดเจนใน วรรณกรรมประเภทต่างๆ เช่นเดียวกันกับในนิทานเรื่อง นายสุโขโต ดังเช่น

ก) ในนิทานเรื่อง ไอ้ตุ๊ดขี้บัว เชื่อว่าลิงเป็นสัตว์ วิเศษที่มีอิทธิฤทธิ์ สามารถทำลายและสร้างป่าขึ้นมาได้ ชั่วระยะเวลาเพียงพริบตาเดียว โดยใช้นิ้วชี้ ชี้ให้เกิดขึ้น และหายไปได้ และลิงวิเศษสามารถรักษาโรค 'หูด' หรือ 'ตุ๊ดขี้บัว' ให้หายได้โดยใช้นิ้ววิเศษชี้

ข) ในวรรณคดีเรื่องท้าวแสนปม พระอินทร์มี อิทธิฤทธิ์นิรมิตกลองวิเศษใช้ตีเพื่อรักษาโรคและสร้าง เมืองใหม่ได้

ค) อำนาจแห่งทวยเทพ และเวทมนตร์

ไปเหนือเหอ ไปเชื้อเรือสลัก
หัวดำท้ายดำ สำหรับไว้ทำเรือเซ

เชื้อเหล่าสลักจอก ไปบอกหัวเมือง เจ้าเล
สำหรับไว้ทำเรือเซ เซเล่นกลางเลหลวง
(เพลงร้องเรือ เมืองนครศรีธรรมราช)

ไก่ขันเหอ ชันมากริดก้อง
ยกขึ้นดำเหวน้อง พายเรือแข่งกัน
เรือพี่มาดเคียน เรือน้องเขียนหัวลงยันตร์
พายเรือแข่งกัน ให้นุกสักวันเดียว

(เพลงร้องเรือเมืองนครศรีธรรมราช)

ฯลฯ

จะเห็นได้ว่า นิทานคติเรื่อง นายสุโขโต เป็นสื่อ พื้นบ้านชิ้นหนึ่ง ที่ทำให้เราได้ทั้งสาระความรู้ ความ บันเทิง และอนุสติในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมปัจจุบัน การนำเอาคติมาเชื่อมโยงกับปัจจุบัน เพื่อสร้างสรรค์ อนาคตโดยใช้สื่อพื้นบ้านอย่างเหมาะสม น่าจะเป็น วิธีการหนึ่งที่ดีควรนำมาใช้กับ "การศึกษาเพื่อพัฒนา ท้องถิ่น"

แหล่งข้อมูล : ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม

สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช

ประสานงานจัดหาข้อมูล : จาริ การะศรี

อวยพร เจริญพร

ภาพประกอบ : ชัยณรงค์ อินทรศร อำนวย ทองทะวัย

